

De brede gezinsondersteuning door de bril van impact Een toekomst voor impactmetingen?

Dag van het Gezin 2023
Kenniscentrum Gezinswetenschappen

De brede gezinsondersteuning door de bril van impact

Dag van het Gezin 2023

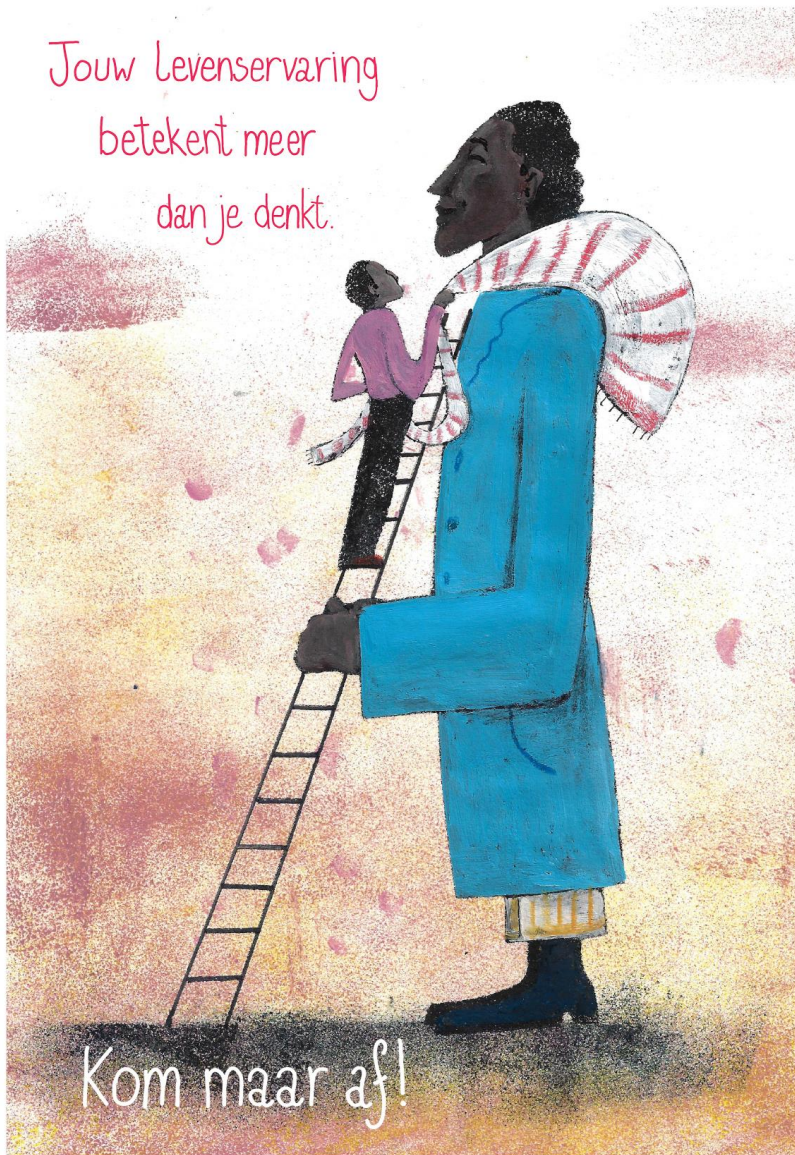
Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Kathleen Emmery

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Jouw levenservaring
betekent meer
dan je denkt.

Kom maar af!

Jouw diploma?
Wij varen met je mee!

Kom maar af!

Werken met mensen
jouw droom?

Kom maar af!

E-LEARNING
ONDERSTEUNING BIJ SCHEIDING |
VOOR PROFESSIONALS

ODD
 ISCENTRUM
 4SWETENSCHAPPEN

Vlaanderen
 verbeelding werkt.

ASSOCIATIE
KU LEUVEN

BRANSTOKERIJ
 vorming via spel

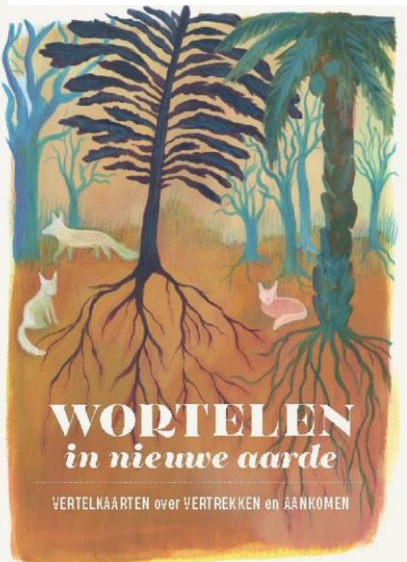
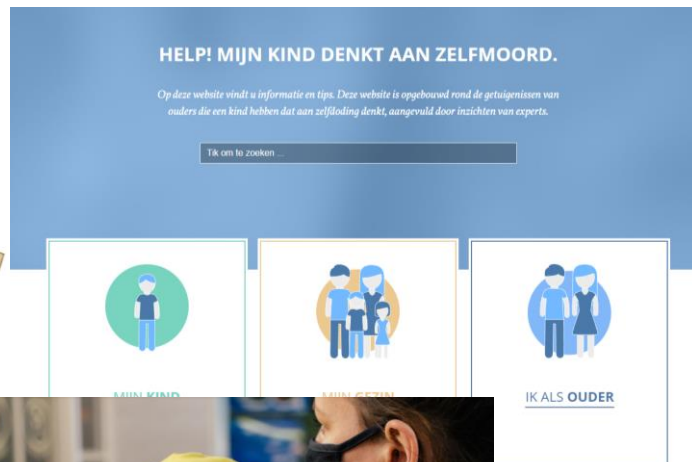
Een speels reflectie-instrument
 voor begeleiders in het jeugdwerk
 over contact en communicatie met ouders.

VAN BUDDY TOT COMMUNITY

Menuboekje
 voor de
Sandwich-
generatie

Miet Timmers en
 Veerle Lengeler

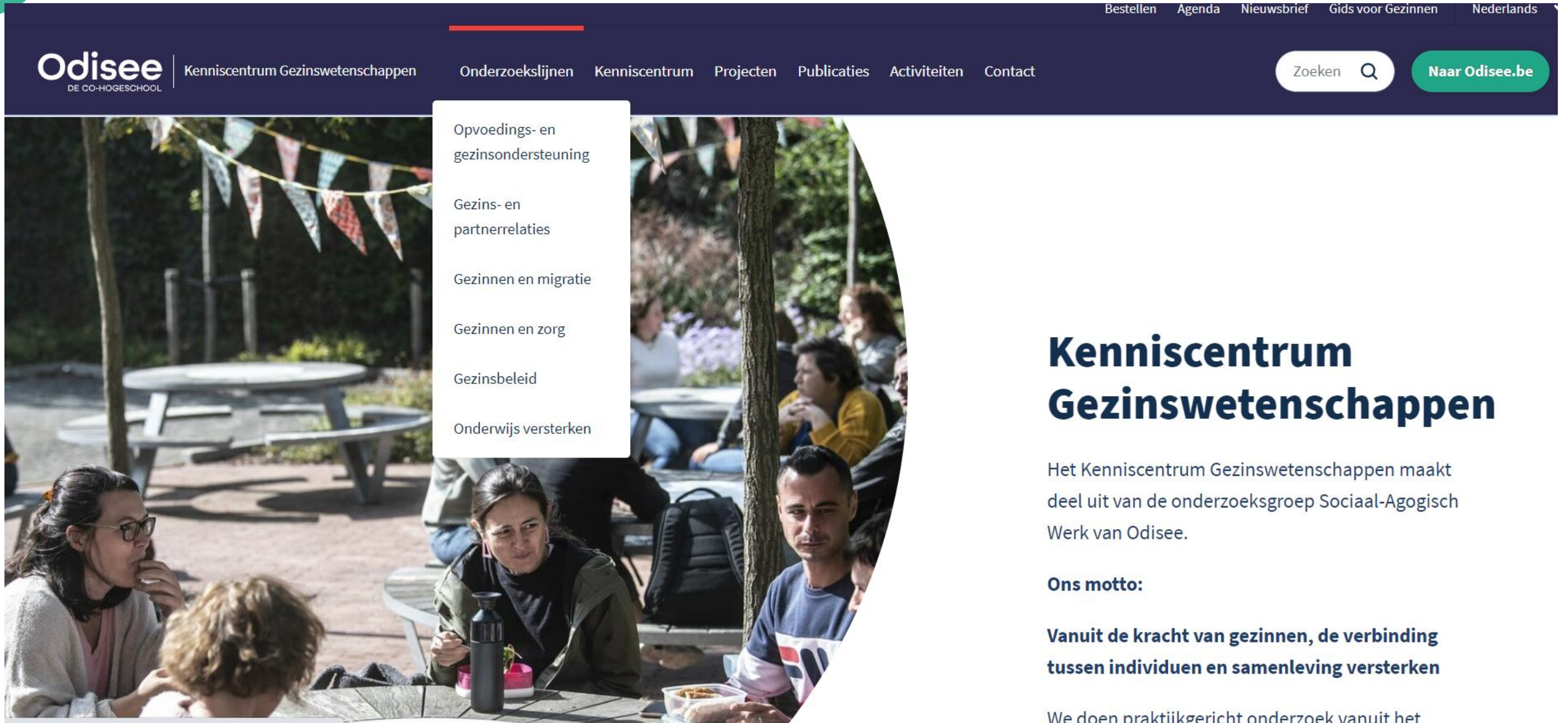
Ondersteuning voor jonge
gezinnen in Molenbeek

Blauwdruk voor toegankelijke
 preventieve gezinsondersteuning

acco
 learn

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/>

Bestellen Agenda Nieuwsbrief Gids voor Gezinnen Nederlands

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Onderzoekslijnen Kenniscentrum Projecten Publicaties Activiteiten Contact

Zoeken

[Naar Odisee.be](#)

- Opvoedings- en gezinsondersteuning
- Gezins- en partnerrelaties
- Gezinnen en migratie
- Gezinnen en zorg
- Gezinsbeleid
- Onderwijs versterken

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Het Kenniscentrum Gezinswetenschappen maakt deel uit van de onderzoeksgroep Sociaal-Agogisch Werk van Odisee.

Ons motto:

Vanuit de kracht van gezinnen, de verbinding tussen individuen en samenleving versterken

We doen praktijkgericht onderzoek vanuit het

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/>

[Bestellen](#) [Agenda](#) [Nieuwsbrief](#) [Gids voor Gezinnen](#) [Nederlands](#) ▼

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

[Onderzoekslijnen](#)

[Kenniscentrum](#)

[Projecten](#)

[Publicaties](#)

[Activiteiten](#)

[Contact](#)

Zoeken 🔍

[Naar Odisee.be](#)

Projecten

Lopende projecten

Dag van het Gezin

Dirk Luyten, Hans Van Crombrugge & Kathleen Emmery (Red.)

Het gezin in Vlaanderen 2.0

Over het eigene van gezinnen en gezinsbeleid

Kathleen Emmery & Dirk Luyten (Red.)

Partners in tijden van ouderschap

Ouders en relaties in gezinnen vandaag

Kathleen Emmery, Joris Van Puyenbroeck & Gianni Loosveldt (red.)

In verband met gezinnen

Het gezinsperspectief in beleid en praktijk

Kathleen Emmery en Gianni Loosveldt (red.)

Broer of zus, de match van je leven

Fairness in siblingrelaties

Dirk Geldof, Kaat Van Acker, Gianni Loosveldt en Kathleen Emmery (red.)

Gezinnen na migratie

Hulpverlening en gezinsbeleid in een superdiverse samenleving

De brede gezinsondersteuning door de bril van impact

- ▣ Een thema binnen beleid, hulpverlening en onderzoek
- ▣ Rondetafelgesprekken: stem van praktijkorganisaties
- ▣ Spanningsvelden
  - Is impactmeten een nieuw fenomeen?
  - Hoe kan het impactmeten tegemoetkomen aan de eigenheid van gezinsondersteuning?
  - Wie meet impact en welke ondersteuning is er nodig?
  - Wat zijn valkuilen van het koppelen van subsidies aan impactmeting?

Gezinsondersteuning: een kleine bijdrage in een wereld van impact

 Philippe Noens
Kenniscentrum Gezinswetenschappen

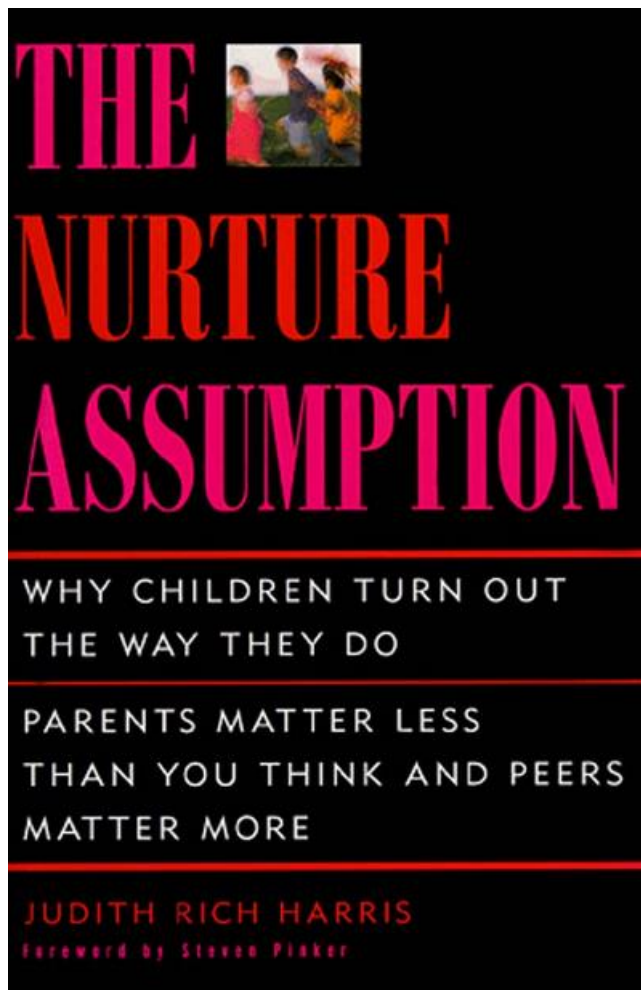
There is a chance we'll have impact ...

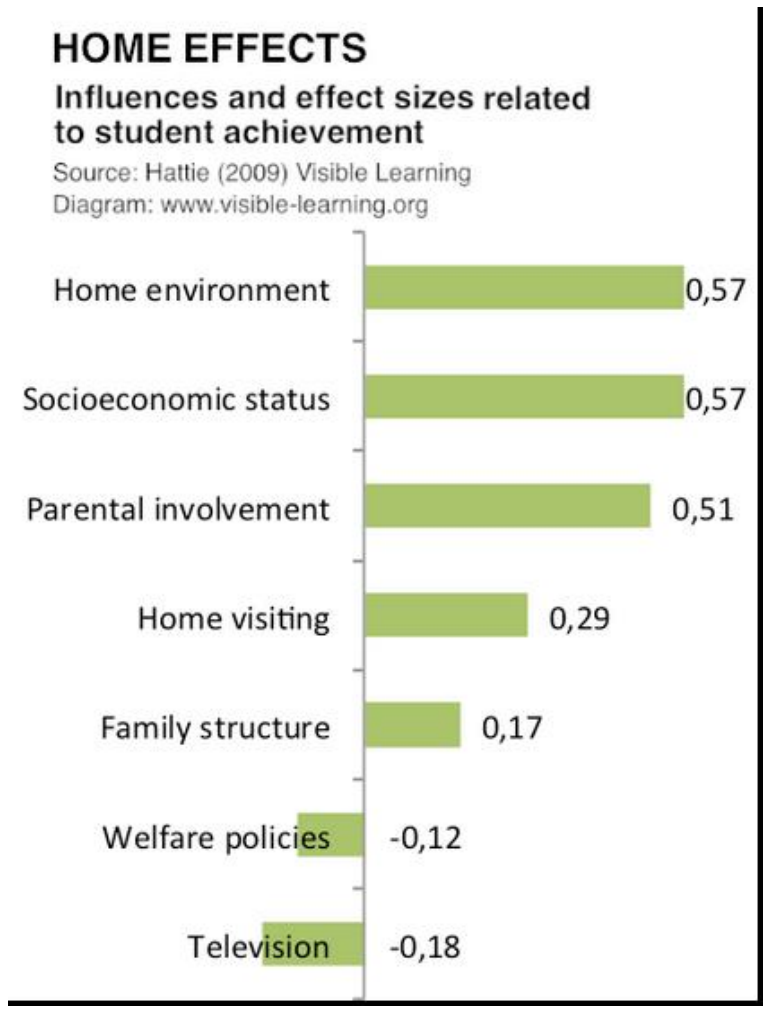
Impact als natuurkundig verschijnsel ...

De 'impact' van opvoeding

De 'impact' van onderwijzen

De 'impact' van ondersteunen?

Vertrekt vanuit het pedagogisch adagium dat **het (onmogelijke) mogelijk is**

(en dus niet vanuit het vastleggen wat er mogelijk is)

Vertrekt vanuit iets 'lastig' te vinden, van iets te **erkennen** maar daarom niet te **accepteren**

OIKOTEN

There is a chance we'll have impact ... once more!

- Kwestie van vooruitgangspositivisme?
- Kwestie van bestaansrecht?
- Kwestie van standaardisering?

Of ... vooral een kwestie van bescheidenheid?

Impact in de brede gezinsondersteuning: inzet van beleid en regelgeving

Analyse in vijf bewegingen

Gianni Loosveldt

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Inleiding

vijf samenhangende bewegingen in de analyse van beleid en regelgeving

organisaties in de brede gezinsondersteuning

- (1) die aan kwaliteitszorg moeten doen
- (2) die als sociale ondernemer moeten optreden
- (3) die moeten steunen op *evidence based practice*
- (4) die hun subsidiëring moeten verantwoorden op basis van resultaten
- (5) die aan doelregels zullen moeten voldoen

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

Decreet van 29 april 1997 inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen

- ▣ kwaliteitsbeleid o.m. ~ doeltreffendheid van aangeboden hulp- en dienstverlening en werking
- ▣ beschrijving kwaliteitssysteem in kwaliteitshandboek, o.m. procedure voor het evalueren en bijsturen van doeltreffendheid
- ▣ deregulering/responsabilisering aangekondigd + sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen: 'doeltreffend' zijn

=> welke doelen?

=> werken aan processen o.m. met het oog op doeltreffendheid ≠ impactgedreven handelen?

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

Decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen

- ▣ ook gebruikers en overheid verantwoordelijk voor kwaliteit van zorg
- ▣ **zelfevaluatie** als kwaliteitsinstrument
  - systematische evaluatie van processen, structuren én resultaten (mogelijk impactmeting)
  - jeugdhulp: schema voor zelfevaluatie, items met groeiniveaus: **effect van jeugdhulp**

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

Groeiniveaus (0-5)
< 2, amper verbeteracties

Groeiniveau	Gebruikersresultaten: effect van de hulpverlening De organisatie...
0	... gaat het effect van de hulpverlening voor de gebruikers niet na.
1	... gaat de ad hoc effecten van de hulpverlening na.
2	... hanteert één of enkele methodieken of instrumenten om het effect van de hulpverlening te meten.
3	... heeft SMART indicatoren geformuleerd om het effect van de hulpverlening na te gaan.
	... gebruikt systematisch de eigen en de sectorale gegevens als een uniform registratiesysteem om de effecten en processen van de hulpverlening in kaart te brengen.
	... participeert in wetenschappelijk onderzoek.
4	... evalueert systematisch de gehanteerde indicatoren en instrumenten om de effecten van de hulpverlening te meten en stuurt ze bij.
	... gebruikt de aanbevelingen van wetenschappelijk onderzoek om de hulpverlening te optimaliseren.
	... gebruikt de eigen en de sectorale gegevens uit een uniform registratiesysteem om systematisch acties op te zetten rond de inputgebieden en de kernprocessen.
5	... linkt de resultaten van de effectmeting aan de resultaten van andere thema's, waardoor een gefundeerde interpretatie van de gegevens geformuleerd kan worden.
	... staat model voor andere organisaties inzake het meten van de effectiviteit van de hulpverlening.
	... publiceert de resultaten van de hulpverlening, de registratiegegevens en de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek.

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

- Thema 2019-2020: denkoefening
  - ▼ Nederlandse **outcome-criteria**

1	Uitval van de cliënten
2	Tevredenheid van cliënten over het nut van de jeugdhulp
3	Doelrealisatie van de hulp: de mate waarin... 3.1. cliënten zonder hulp verder kunnen 3.2. er na beëindiging geen nieuwe start van jeugdhulp plaatsvindt Voor individuele hulptrajecten: 3.3. waarin problemen zijn verminderd en/of zelfredzaamheid/participatie is verhoogd 3.4. waarin overeengekomen doelen zijn gerealiseerd

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

▼ Richtvragen

▼ Opgroeien zal
output en outcome
van residentiële
jeugdhulp 'definiëren'

1	Visie, missie en doel	Hoe definiëren jullie effectmeting binnen de eigen organisatie? Waarom willen jullie effectmeting gebruiken in de organisatie? Waarom past effectmeting (niet) bij de algemene visie van jouw organisatie? Hoe past effectmeting bij het kwaliteitsbeleid en -traject in jouw organisatie?
2	Strategie	Hoe ziet de ideale effectmeting voor jouw organisatie er uit?
3	Medewerkers	Zal er verschil in betrokkenheid zijn?
4	Middelen en partnerschappen	Wat/wie zal jouw organisatie nodig hebben om al het bovenstaande te realiseren?
5	Processen	Wanneer zal een effectmeting best plaatsvinden in jouw organisatie? Welke acties zal men bij een effectmeting kunnen onderscheiden in jouw organisatie?
6	Waarderingen	Op welke manier zal effectmeting gewaardeerd worden door de medewerkers in jouw organisatie? Door gebruikers? Door het agentschap? Door andere partners? Hoe zal je zicht krijgen op deze waarderingen? Welke betekenis zal deze waardering hebben voor al het bovenstaande?
7	Eindresultaten	Waarvoor zal de norm voor het eindresultaat van de effectmeting bepaald worden in jouw organisatie? Wat zal er gebeuren met de eindresultaten? Voor wie zullen ze bedoeld zijn? Op welke manier kan benchmarking of - learning uitgevoerd worden zodat ze zinvol is bij de eindresultaten van een effectmeting?
8	Leer en innoveer	Welke argumenten na een effectmeting kunnen aanleiding zijn voor een proces van leren en innoveren in jouw organisatie?

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

Decreet over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (aangenomen 3 mei 2023)

- ▣ kwaliteit van zorg: “mate waarin de geleverde zorg op het vlak van [...] **effectiviteit**, [...] bijdraagt tot de voor en door de zorggebruiker, [...], vooropgestelde zorg- en levensdoelen;
  - ervaring van zorggebruiker belangrijke referentie
  - te onderbouwen door wetenschappelijke evidentie, op basis van kwantitatieve of kwalitatieve elementen en data
  - moet zich vertalen in **impactgerichte kwaliteitscultuur**

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

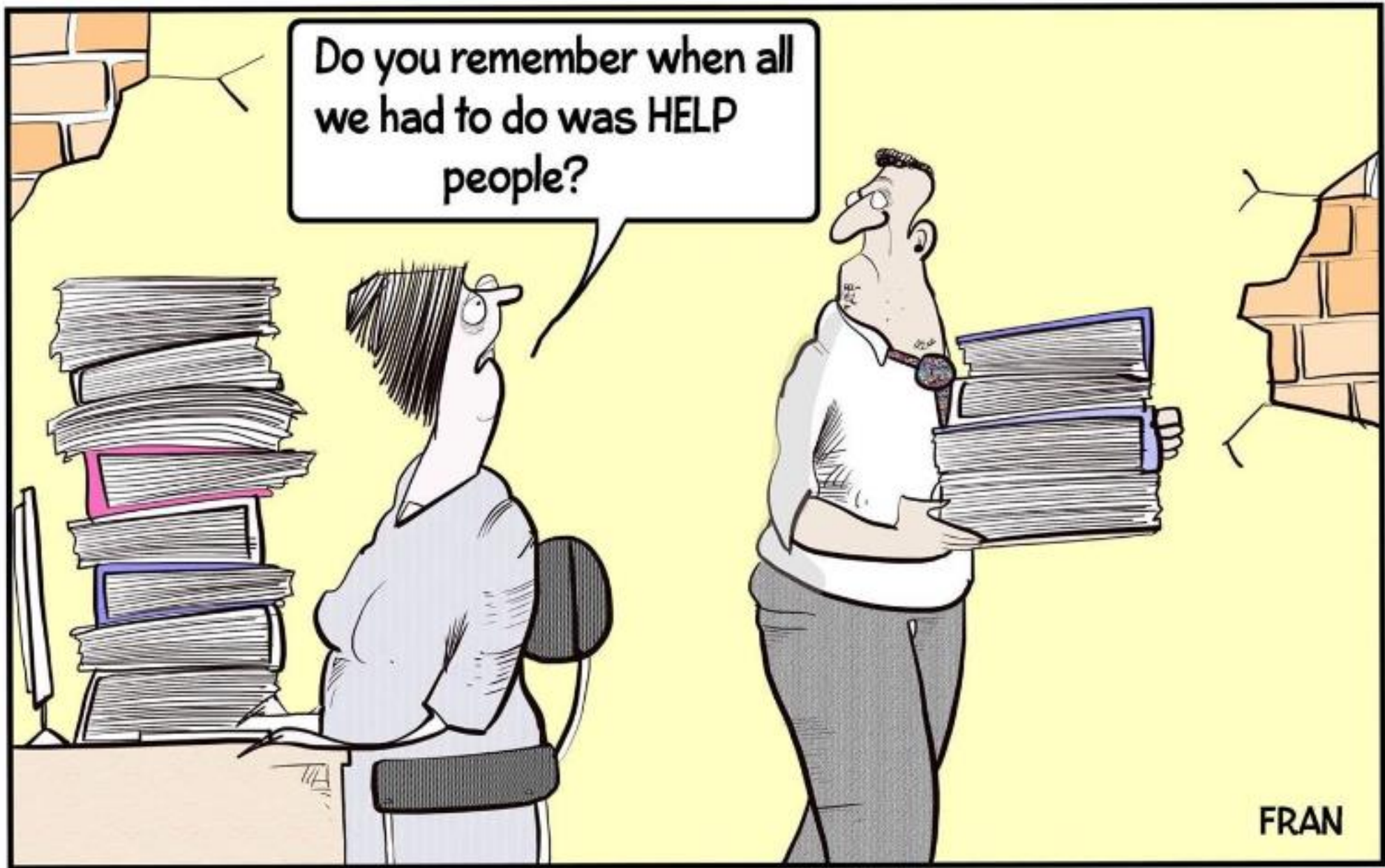
▣ kwaliteitsbeleid gestoeld op **kwaliteitskaders**:

“geheel van **bepalingen** dat geldt als referentie voor het realiseren van het geheel van of van deelaspecten van kwaliteit van zorg”

▣ kwaliteitsinstrumenten en -indicatoren als onderdeel van een **impactgericht kwaliteitssysteem**:

“geheel van acties en processen die een voorziening inzet om de kwaliteit van de zorg en haar kwaliteitsbeleid binnen de eigen werking te borgen, te verbeteren en te vernieuwen. Het kenmerkt zich door de aanwezigheid van een **cyclisch leerproces waarbij van doelstellingen wordt vertrokken die systematisch worden geëvalueerd**”

- o.m. ervaringsmetingen bij zorggebruikers
- Vlaamse kwaliteitsindicatoren – ‘tot een minimum beperken van registratielast’

1. Sturen op resultaat als kwaliteit van de brede gezinsondersteuning

- ▣ Vlaamse **welzijnsdoelstellingen** mogelijk waartoe voorzieningen moeten bijdragen, elk op hun niveau of in samenwerking
- ▣ ‘belanghebbendenoverleg’:
  - kwaliteitsthema’s door Vlaamse regering bepaald
  - advies over kwaliteitskaders, -instrumenten en –indicatoren voor kwaliteitsthema’s
- ▣ maatregelen mogelijk die voorzieningen **stimuleren en responsabiliseren m.h.o. op kwaliteit van zorg**
  - doelregelgeving
  - resultaatgerichte financiering

2. Sociaal ondernemers (in de brede gezinsondersteuning) streven winst na

- ▣ Beleid 'gelooft in de kracht van het sociaal ondernemen'
  - ▬ winst? **sociale meerwaarde** -> output, outcome en impact
  - ▬ **ruimte** om het 'hoe' van de eigen werking meer zelf in vullen
    - nieuwe financieringsregels
    - regelluwte
    - administratieve vereenvoudiging
  - ▬ **verantwoording van publieke middelen i.f.v. effectiviteit**
  - ▬ verwachtingen t.a.v. bestuur van organisaties:
    - werken rond impact op organisatieniveau vanuit eigen doelstellingen
    - doelstellingen als gewenste impact bijsturen
  - ▬ handhaving i.f.v. outcome

3. Brede gezinsondersteuning moet steunen op evidence based practice

▣ steunen op beste bewijsmateriaal inzake efficiëntie en effectiviteit

“Alle aangeboden modules zijn beschreven en wetenschappelijk onderbouwd. Dat betekent dat er minimaal verwezen moet worden naar literatuur waaruit blijkt dat de methodiek theoretisch onderbouwd is. Het gaat om een theorie die zowel praktijkervaringen als wetenschappelijke bevindingen integreert” (B.VI.Reg. 9 november 2012 – CKG’s)

▣ Globaal Plan Jeugdzorg/Decreet Integrale Jeugdhulp (2004)

- **structureel wetenschappelijk onderzoek** naar effectiviteit en efficiëntie van hulpaanbod in bijzondere jeugdzorg / instrument om efficiëntie en effectiviteit in kaart te brengen
- heroriëntering van middelen of **protocollering**

3. Brede gezinsondersteuning moet steunen op evidence based practice

- ▣ Vlaamse Raad WVG (2021)
  - wetenschappelijk onderzoek rond kwaliteit en ontwikkeling van **op evidentie gebaseerde richtlijnen en adviezen**
  - implementatie ondersteunen

- ▣ longitudinaal onderzoek naar **werkzaamheid** van jeugdhulpverlening op LT

- ▣ **Databank Kwaliteitsvolle Praktijken** (Nederland: databank Effectieve Jeugdinterventies)

3. Brede gezinsondersteuning moet steunen op evidence based practice

=> 'paradigma' <-> praktijk

- jeugdhulpverlening klaar voor systematisch meten van effectiviteit en efficiëntie?
- wetenschappelijke waarde van sommige methodieken of interventies moeilijk te beoordelen
- belang van **'vertellen'** in outcome-onderzoek
- resultaten meer toe te schrijven aan relatie met hulpverlener dan aan interventie

4. Subsidies voor de brede gezinsondersteuning in functie/op basis van resultaten

- ▣ 'subsidiërende overheden die steeds meer aan sociaalwerkpraktijken vragen om meerwaarde te bewijzen' -> **objectivering?**
- ▣ Rekenhof (2006): **doelstellingen** in beleidsplannen CAW's
  - eigen organisatie, veel minder op **effecten die CAW in maatschappij wil realiseren**
- ▣ Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek WVG (2008): **welzijnseconomische evaluatie?**
  - analyse van 2 of meer interventies waarbij kosten en effecten worden vergeleken
  - verantwoording voor wel of niet subsidiëring

4. Subsidies voor de brede gezinsondersteuning in functie/op basis van resultaten

- ▣ Vlaams Regeerakkoord (2019): “financiële responsabilisering [...] die gericht is op outcome op vlak van kwaliteit, efficiëntie en innovatie”

  - ▣ Vlaamse Brede Heroverweging (2021): ‘grondig herbekijken van de subsidiepolitiek’

  - ▣ Vroeg en Nabij (2021/2023):
    - ▣ 7 krachtlijnen voor ondersteuning: ‘reflecteren en leren vanuit impactgedreven handelen’ (Vlaamse Raad WVG 2023: ‘niet helder’)
    - ▣ doelmatiger inzetten van schaarse middelen – gedeelde verantwoordelijkheid
      - ▣ subsidiëring als hefboom voor impactgericht werken o.b.v. doelstellingen die worden afgesproken (financiële incentives voor samenwerking in belang van bepaalde doelstellingen)
- <-> ‘moeilijk om een kwalitatief hulpverleningsproces objectief te meten waarin tal van omgevingsfactoren een rol spelen’

4. Subsidies voor de brede gezinsondersteuning in functie/op basis van resultaten

▣ projectsubsidiëring i.f.v. impact

- pleegzorg/jeugdhulp: in subsidieaanvragen **beoogde effecten** beschrijven en **indicatoren en meetfactoren** om beoogde effecten te meten
- recente projecten waarbij **impactmetingen** moe(s)ten worden voorzien
  - proeftuinen buurtgerichte netwerken en KOALA-werkingen
  - vernieuwende projecten Huizen van het Kind
  - gedeeld en betrokken ouderschap
  - zorgzame buurten
  - gedeelde verantwoordelijkheid en ideale wereld
  - brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede

4. Subsidies voor de brede gezinsondersteuning in functie/op basis van resultaten

‘zichtbaar
maken van **wat**
er effectief
verandert’ op 4
niveaus

Bereik	Welke gezinnen worden bereikt? Werden deze gezinnen voorheen ook al bereikt (met bijv. een andere of beperktere ondersteuning) of net niet?
Leefsituatie en omgeving	Is er iets veranderd voor gezinnen zelf? Gaan zij er duurzaam op vooruit en staan ze sterker? Hierbij worden de verschillende levensdomeinen in ogenschouw genomen. Elementen zijn hierbij onder meer het multifactorieel of integraal werken, en de collectieve en de individuele impact.
Hulpbronnen en partners	Is er iets veranderd bij en voor de hulpbronnen waarop gezinnen beroep kunnen doen? Is er beweging in de aanbodzijde naar onder meer gehanteerde werkwijzen, de bereikbaarheid, begrijpbaarheid, betaalbaarheid en bruikbaarheid voor de gezinnen?
Regierol van gezinnen	In welke mate hebben gezinnen zelf de regie van hun ondersteuning in handen? Worden zij hierin voldoende ondersteund? Bij deze impactmeting hebben gezinnen zelf een cruciale rol. Zij geven aan wat voor hen werkt, in hoeverre het project hen vooruitgeholpen heeft bij het realiseren van hun grondrechten en aspiraties. Er worden omstandigheden gecreëerd waarin dit op een open en vertrouwelijke manier kan gebeuren zonder vrees voor de gevolgen voor hun ondersteuning.

4. Subsidies voor de brede gezinsondersteuning in functie/op basis van resultaten

▬ Sociale-impactobligaties

- **resultaatsfinanciering**, niet voor reguliere werking, effectiviteit van innovaties uittesten
- 4 partijen: impactinvesteerder, uitvoerende partij, beoordelaar en overheid
- vooropgesteld meetbaar maatschappelijk doel
- kritiek:
  - ▼ beleidsaandacht vs. realiteit
  - ▼ cherry picking?
  - ▼ doelen die zonder privaat geld ook gerealiseerd zouden kunnen worden
  - ▼ beperkt opzet
  - ▼ symptoombestrijding?

5. Doelregels voor de brede gezinsondersteuning

- ▣ Vlaams regeerakkoord (2019): ‘minder regeldruk’, ‘open normen en doelregelgeving’
  - o.m. kinderopvang
  - Vroeg en Nabij
- ▣ doelregels = rechtsregels die opdracht bevatten om een doel te bereiken:
  - niet meer hoe (geen ‘input- of procesnormen’) wél uitkomst of doel dat met verplichting wordt vooropgesteld
  - output, outcome of impact als doel
- ▣ ruimte om volop bezig te zijn met kernopdracht
  - doel bereiken met door henzelf gekozen middelen
  - spontaan kiezen voor de efficiëntste oplossing om voorgeschreven doel te bereiken

5. Doelregels voor de brede gezinsondersteuning

- ▣ regeldruk? welke rechtsregels niet meer?
- ▣ SMART kwantitatieve en/of kwalitatieve doelstellingen kunnen formuleren
  - belangen en doelstellingen van regelgever en organisaties afstemmen
- ▣ gezondheids- en welzijnsdoelstellingen (Kwaliteitsdecreet)
  - populatieniveau <-> doelstellingen voor voorzieningen en netwerken
- ▣ rechtsonzekerheid bij vaag omschreven doelstelling – handhaving op onduidelijke gronden?

5. Doelregels voor de brede gezinsondersteuning

▣ Nieuwe 'regelgeving'

- pseudo-regelgeving – regelproliferatie wegens noodzaak tot interpretatie (richtlijnen, kwaliteitskaders, referentiekaders, ...) door administraties of private toezichthouders
- Registraties als regeldruk -> registraties als gevolg van doelregelgeving (verantwoordingsnormen: normen over hoe gerapporteerd moet worden rond het bereiken van de doelstelling)

▣ 'bevroezend effect'

▣ doelregelgeving die subsidiëring gaat bepalen?

▣ zijn administraties hier klaar voor?

Slotbeschouwingen

- ▣ aandacht voor impact in preventieve gezinsondersteuning > (expliciet) beleid en regelgeving
- ▣ onduidelijke begrippen (kwesties van toepassen a.h.v. tools?)
- ▣ veel geblaat, weinig wol? Gerichtheid op resultaat minder vrijblijvend
- ▣ regelluwte om meer armslag te hebben om in te zetten op resultaten: geloofwaardig?
- ▣ toewijzing van publieke middelen i.f.v. outcome en impact objectiveerbaar?
- ▣ wat met impactmetingen? Vrijgeven in het kader van Subsidieregister?
- ▣ wat met verhouding tussen overheid en voorziening?

Wat leert het Agentschap Opgroeien uit impactmetingen?

 Rudy De Cock
 Agentschap Opgroeien

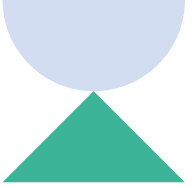
PAUZE

De brede gezinsondersteuning door de bril van impact
Een toekomst voor impactmetingen?

Dag van het Gezin 2023
Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Hoe de impact van gezinsondersteuning aan huis meten?

 Philippe Noens & Kristien Nys
Kenniscentrum Gezinswetenschappen

- 1.** Van een werkveldvraag naar ...
- 2.** Een modulaire impactmeter
- 3.** Meten om te weten ... én om te begrijpen en te versterken
- 4.** Meer weten?

1. Van een werkveldvraag

Al onze collega's zijn heel trots op wat ze doen. Terecht ook, want we bereiken effectief heel veel. Maar je kan moeilijk tegen de overheid zeggen: we hebben 30 gezinnen ondersteund en die zijn allemaal heel blij. Dat is niet goed genoeg.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat als een vrijwilliger in huis is, dat er veranderingen effectief plaatsvinden? ... Wat zijn die succesverhalen? Welke verandering vindt er plaats en hoe komt die verandering er precies? En wat zorgt ervoor dat de verandering niet zo snel loopt als we zouden willen of dat die verandering er helemaal niet is?

Anna Robijns (vzw Home-Start Domo Aalst, okt. '22)

1. Van een werkveldvraag ...

Naar een gedeelde vraag van verschillende organisaties ...

Anna Robijns

-
Aalst

Karlién Craps

-
Vlaanderen

Katrien Sabbe

-
Oostende
-
Expertisecentrum

Mieke Matthijs
Chantal Cailloux

-
Sociale Dienst
Mechelen

Lisette Hendriksen

▼
Miet
Vanbeckevoort
-
Brussel

Isabelle Henrion

-
Brussel

MOBIELE GEZINSONDERSTEUNING

1. Van een werkveldvraag ...

Naar een gedeelde vraag van verschillende organisaties en een opleiding en kenniscentrum

Anna Robijns

-
Aalst

Karliën Craps

-
Vlaanderen

Katrien Sabbe

-
Oostende

-
Expertise-
centrum

Mieke Matthijs

-
Chantal
Cailloux

-
Sociale Dienst
Mechelen

Lisette
Hendriksen

▽
Miet
Vanbeckevoort

-
Brussel

Isabelle
Henrion

-
Brussel

Kenniscentrum gezinswetenschappen

Philippe Noens
Kristien Nys

Opleiding gezinswetenschappen
Studenten (2020-2023)

Projectwerk (m.m.v. Stephanie Maes)
Bachelorproeven

1. Van een werkveldvraag ...

Naar een praktijktoets

Anna Robijns
-
Aalst

Karlien Craps
-
Vlaanderen

Katrien Sabbe
-
Oostende
-
Expertise-
centrum

Mieke Matthijs
Chantal Cailloux
-
Sociale Dienst
Mechelen

Lisette Hendriksen
-
Miet Vanbeckevoort
-
Brussel

Isabelle Henrion
-
Brussel

Kenniscentrum gezinswetenschappen
Philippe Noens
Kristien Nys

Opleiding gezinswetenschappen
Studenten (2020-2023)
Projectwerk (m.m.v. Stephanie Maes)
Bachelorproeven

Toetsstenen - Praktijktoets

Vrijwilligers
Medewerkers
Andere actoren

Ouders

Wetenschappers
Beleids- en overheidsactoren
Werkveldmedewerkers

2

Een modulaire impactmeter

- Wat moet een impactmeter kunnen vatten?
- Zeven levensdomeinen
- Zes-puntenschaal

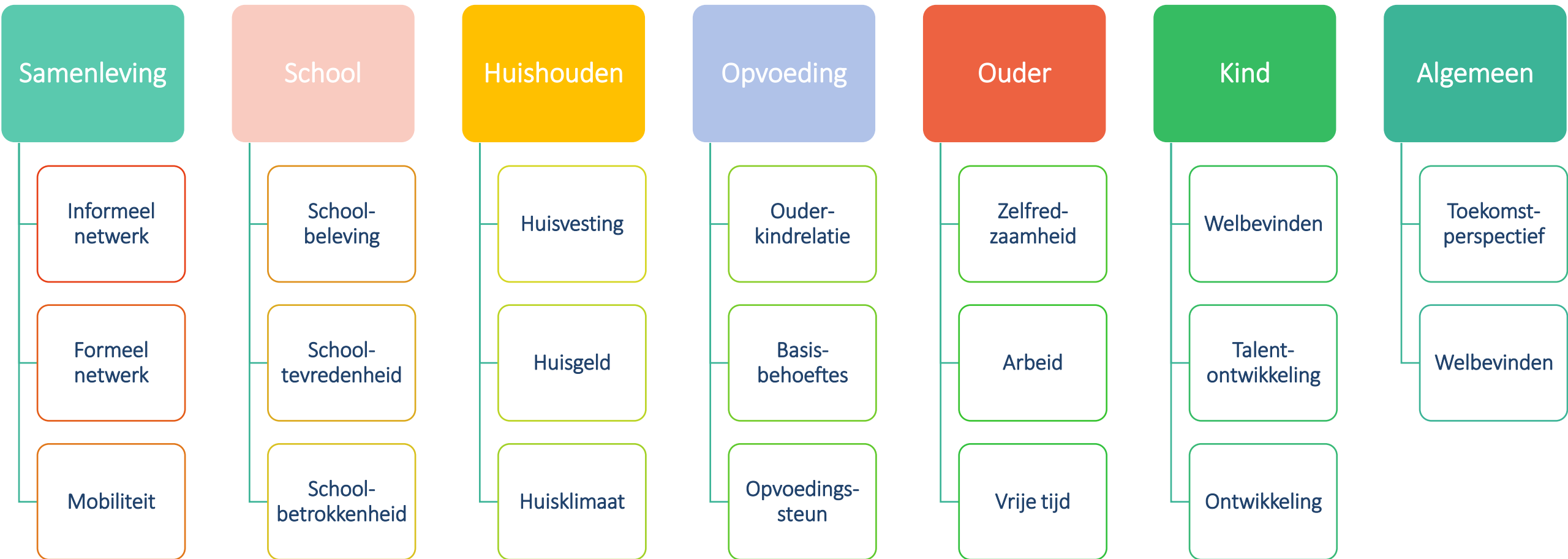
Wat moet een impactmeter kunnen vatten?

Ik ben nu *meer actief bezig met de kinderen*. De kinderen ervaren me nu als een actieve en betrokken mama. Het *gaat goed met me*, beter dan voorheen. Ik weet nu hoe ik *structuur* moet brengen in het *huishouden* en hoe ik de kinderen kan *helpen* met hun *huiswerk*. Bij mijn dochter moet ik er wel achter zitten. Alleszins draag ik nu beter *zorg voor mezelf*. Zo ben ik opnieuw gaan sporten. Ik ben ook opnieuw mijn theoretisch rijexamen gaan afleggen.

2. Een modulaire impactmeter

Zeven levensdomeinen

Zes-puntenschaal

Helemaal oneens	Oneens	Noch eens, noch oneens	Eens	Helemaal eens	Niet van toepassing of geen zicht op
-----------------	--------	------------------------	------	---------------	--------------------------------------

▣ Samenleving

- Er zijn personen op wie ik kan rekenen
- Er zijn (lokale) diensten bij wie ik makkelijk terecht kan als dat nodig is
- Ik geraak makkelijk *en betaalbaar* ter plaatse

▣ School

- Mijn kind gaat graag naar school
- Ik ben tevreden **over de school** van mijn kind
- Ik kan mijn kind helpen bij zijn/haar schoolwerk **als dat nodig is**

Wat moet een impactmeter kunnen vatten?

De vrijwilliger was rustig en had een zachte stem. Mijn dochter heeft die *rust* van haar overgenomen. De vrijwilliger heeft mijn dochter positief beïnvloed. Ze was open en spontaan. Ze hadden ook vaak diepgaande gesprekken. Ze gaf mijn dochter tips over hoe ze moest *reageren* en zo. Ze gaf haar tips over hoe om te gaan met haar vader. Ze zei altijd tegen mijn dochter dat haar vader ziek was ... Het hielp mijn dochter om *een en ander een plaats te geven*.

Zes-puntenschaal

Helemaal oneens	Oneens	Noch eens, noch oneens	Eens	Helemaal eens	Niet van toepassing of geen zicht op
-----------------	--------	------------------------	------	---------------	--------------------------------------

▣ Ouder

- Ik kan mijn problemen makkelijk oplossen
- Ik ben tevreden met mijn huidige daginvulling (vrijwilligerswerk, arbeid, opleiding, andere ...)
- Ik heb tijd voor mezelf

▣ Kind

- Het gaat goed met mijn kind
- Mijn kind kan deelnemen aan activiteiten die hem of haar interesseren
- De ontwikkeling van mijn kind verloopt vlot

Zes-puntenschaal

Helemaal oneens	Oneens	Noch eens, noch oneens	Eens	Helemaal eens	Niet van toepassing of geen zicht op
-----------------	--------	------------------------	------	---------------	--------------------------------------

▣ Huishouden

- Ik woon hier graag
- Het gezinsinkomen is voldoende
- Er hangt (is) een aangename sfeer in huis

▣ Opvoeding

- Ik heb een goede band met mijn kind
- Ik kan mijn kind geven wat mijn kind nodig heeft
- Er zijn personen die me helpen bij het verzorgen en opvoeden van mijn kind

Zes-puntenschaal

Helemaal oneens	Oneens	Noch eens, noch oneens	Eens	Helemaal eens	Niet van toepassing of geen zicht op
-----------------	--------	------------------------	------	---------------	--------------------------------------

▣ Algemeen

- Ik heb vertrouwen in de toekomst
- Het gaat goed met mij
- ...

▣ ...

- ...
- ...

3

**Meten om te weten ... én om te
begrijpen én te versterken**

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat als een vrijwilliger in huis is, dat er veranderingen effectief plaatsvinden? ... Wat zijn die succesverhalen? Welke verandering vindt er plaats en hoe komt die verandering er precies? En wat zorgt ervoor dat de verandering niet zo snel loopt als we zouden willen of dat die verandering er helemaal niet is?

Anna Robijns (vzw Home-Start Domo Aalst, okt. '22)

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Welk effect hebben we in het gezin en waar kunnen we onze werking bijsturen? Waar gaan we de mist in? Wat gaat er goed?

Katrien Sabbe (vzw De Katrol Oostende, okt. '22)

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Het is voor elke betrokkene (ouder, kind, medewerker, organisatie, overheid, samenleving) relevant om te weten *'wat voor wie in welke context werkt'*

- Enkel scores op puntenschaal?
  - ✓ Bv. Het gaat goed met mij: 'noch eens, noch oneens'
- Ook 'narratief' over context

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Het is voor elke betrokkene (ouder, kind, medewerker, organisatie, overheid, samenleving) relevant om te weten 'wat voor wie in welke context werkt'

➤ Ook 'narratief' over context

☐ Bij opstart ondersteuning

✓ Bv. Het gaat goed met mij: 'noch eens, noch oneens'

➤ Kan je daar iets meer over vertellen? Wat bedoel je? Kan je een voorbeeld geven wanneer het wel goed met je gaat? Wanneer niet of minder?

➤ *Informatie die relevant is voor 'invulling' van 'gerichte' ondersteuning*

➤ *In te bedden in kennismakingsgesprekken, in afstemmingsgesprekken: cf. wat verwacht een ouder van de ondersteuning?*

☐ Tussentijds, op het einde van de ondersteuning of als opvolging (langere termijn)

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Het is voor elke betrokkene (ouder, kind, medewerker, organisatie, overheid, samenleving) relevant om te weten *‘wat voor wie in welke context werkt’*

➤ Ook ‘narratief’ over context

- ❑ Bij opstart ondersteuning

- ❑ Bij tussentijdse meting, eind- of opvolgmeting (cf. langere termijn)

- ✓ Zie voorgaande

- ✓ Most Significant Change (MSC, Davies & Dart, 2005): belangrijk(st)e positieve / negatieve verandering(en): inhoud én gevolgen van ondersteuning

- Wat was een belangrijke positieve/negatieve verandering? Voor jou / je partner / kind enz.?

- Waarom vind je dat positief/negatief?

- Hoe is die verandering precies tot stand gekomen? Het komt het dat het nu beter/slechter loopt?

- ✓ Gesprek op zich:

- = betekenisvol voor de betrokkene(n), de ouder(s)

- = onzichtbare verandering zichtbaar maken voor de betrokkene(n)

3. Meten om te weten ... én om te begrijpen én te versterken

Het is voor elke betrokkene (ouder, kind, medewerker, organisatie, overheid, samenleving) relevant om te weten *'wat voor wie in welke context werkt'*

- Ook 'narratief' over context
- ... én vertaalslag naar de organisatie
  - Vormingsmomenten in de organisatie
  - Bijsturing van de werking
    - ✓ Niveau van de medewerker(s)
    - ✓ In te zetten methodieken, werkvormen enz.
  - Implementatie in andere werkingen
  - ...

Wat is ondersteunend?

Wat vraagt meer aandacht?

Impactgericht werken is niet een methodiek of een te volgen stappenplan. Het is eerder een manier van kijken naar de werking, die niet start vanuit het aanbod, maar vanuit de situatie en de omgeving waarin het gezin leeft. In die omgeving rijzen moeilijkheden, die een mogelijke oplossing suggereren en daar kunnen we mogelijks ons steentje in bijdragen.

Drieke Henau (vzw De Sloep, okt. '22)

4

Meer weten?

- Onderzoeksrapporten en achtergrondinformatie
- Workshop: Impact van gezinsondersteuning: sleutelen aan een organisatie-wijze meter

Onderzoeksrapport en achtergrondinformatie

▣ Vooronderzoek:

- <https://www.kcgezinswetenschappen.be/nl/impact-mobiele-gezinsondersteuning-vooronderzoek>
- <https://www.odisee.be/onderzoeksprojecten/impact-mobiele-gezinsondersteuning-vooronderzoek>
- Noens, P. & Nys, K. (2021). *Naar een kwaliteitsvolle impactmeting mobiele gezinsondersteuning: retrospectief onderzoek*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).
<https://www.kcgezinswetenschappen.be/sites/default/files/publicaties/onderzoeksrapportvooronderzoekimpactmeting.pdf>

▣ In opmaak: rapport over de impactmeter

- <https://www.odisee.be/onderzoeksprojecten/impact-mobiele-gezinsondersteuning-vooronderzoek>
- Zie ook de bijdrage in de publicatie van deze studiedag:
  - ▣ Noens, P. & Nys, K. (2023). Hoe de impact van gezinsondersteuning ‘aan huis’ meten? Reflecties op de ontwikkeling van een impacttool. In P. Noens, G. Loosveldt, K. Nys, J. Dewispelaere, & K; Emmery, De brede gezinsondersteuning door de bril van impact. Een toekomst voor impactmetingen?, pp. 100-114, Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).
<https://www.kcgezinswetenschappen.be/nl/dag-gezin-2023-impact-gezinszondersteuning>

Stuyfplekken

Impact meten in bewegelijke, groeiende organisaties

De impact van impact meten

De toekomstdimensie *in* impactmeting

Joris Dewispelaere

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Context: **Stuyfplekken**: over regie nemen, ondernemingszin en family

Impact **meten én impact genereren?**

‘Toekomstdimensie’ **in** impact-onderzoek en **l’intelligence de coeur**

Meer ~~weten~~? Meer doen?

Stuyplek PAND 46
WAAROM?
↓
" WE WILLEN MÉÉR VERBINDING
DOOR HOKJES TE LATEN VERVAGEN
EN DAARDOOR KANSEN TE KRIJGEN
OM TE GROEËN EN DICHTER BIJ ONSZELF
IN ONZE EIGEN KRACHT TE STAAN,,
- MÉÉR GROEIKANSEN VOOR IEDEREEN -

Van Safe Space naar Brave Space
'Doen is het nieuwe denken'
Aan de hokjes voorbij

- Open Huys
- Connectorstafel
- Stuyfsessie
- Cowork-lab
- Groei-overeenkomst

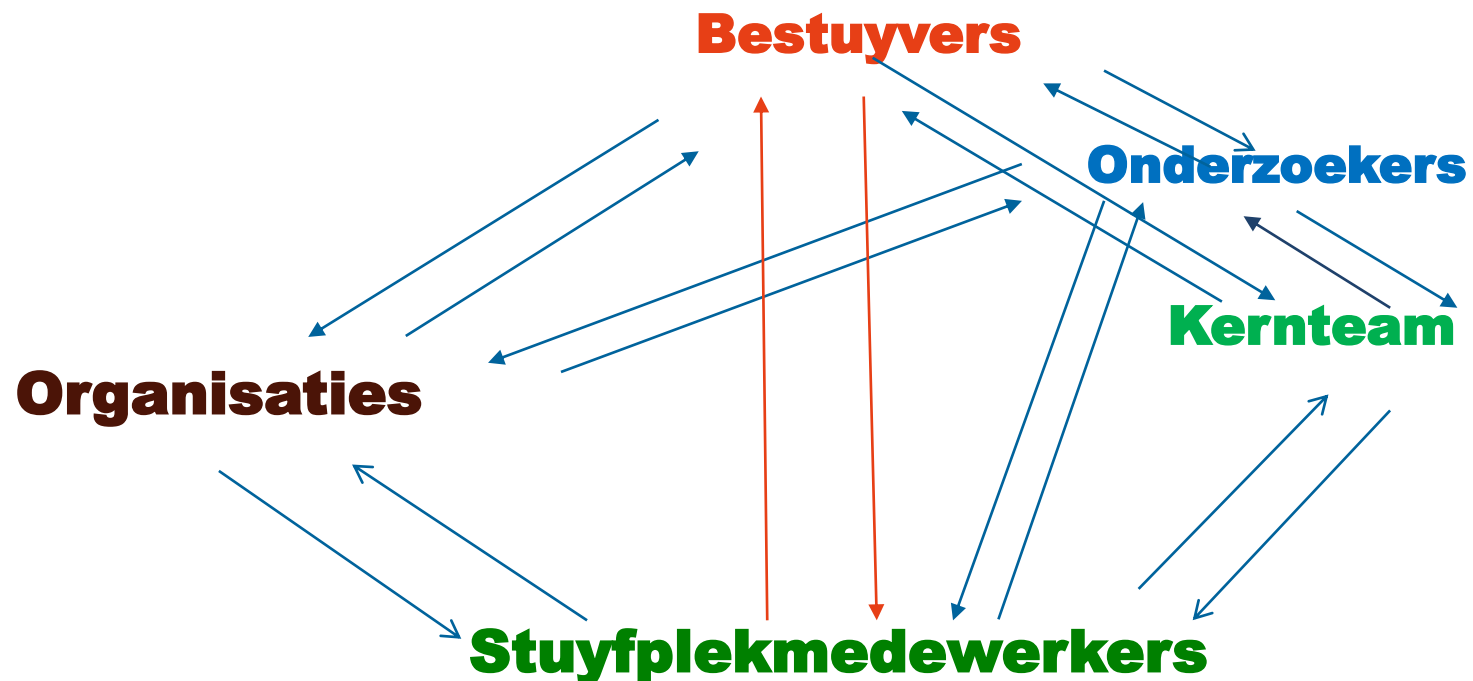
Grotere Projecten:
<https://cokido.org/nl>

Quatre car
 Arc de triomphe

...

Vereenvoudigde voorstelling ecosysteem impactmeting
Globale context: klimaat, pandemie, oorlog...

Maatschappelijke context (economie, wetgeving, financiering...)

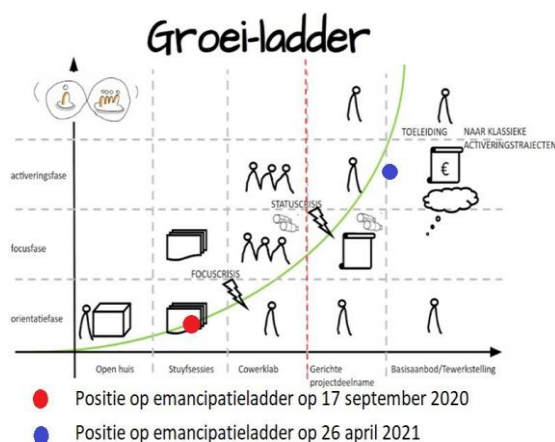
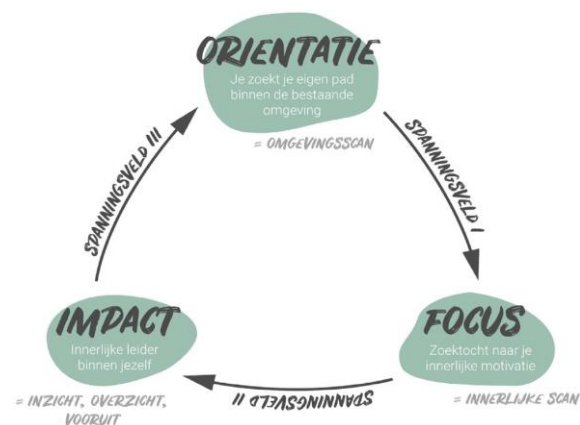

Elke deel van dit ecosysteem is een groep of meerdere groepen met onderlinge interacties. Een ecosysteem *leeft*: verandert voortdurend.

Impactmeting ESF projecten 'Activeren door middel van stuyfplekmethodiek' 2019-2021 en 2022-2023

- ▣ Veranderingstheorie (Theory of change)
- ▣ Indicatoren deelnemers groeitrajecten (rapport)

Kern: Regie nemen
Framily

Impactmetingen

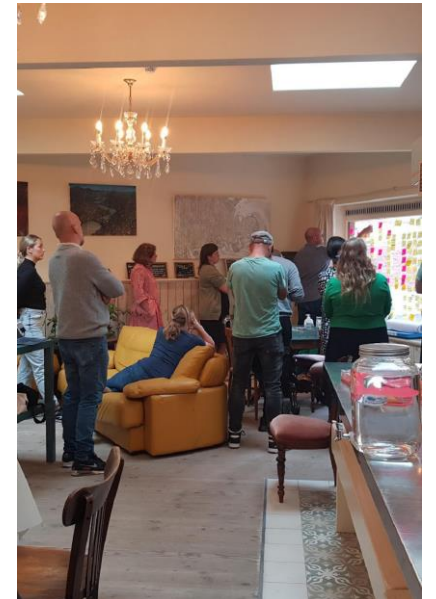
- ▣ Indicatoren partnerschappen (rapport)

Stellingen

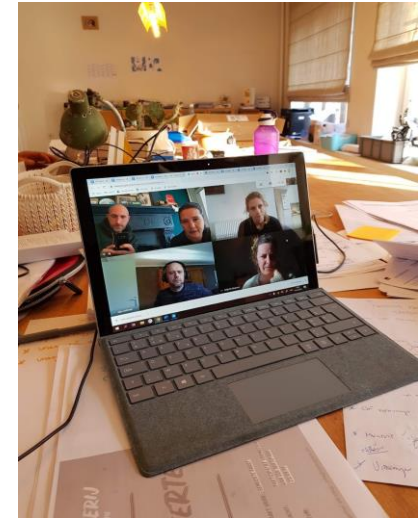
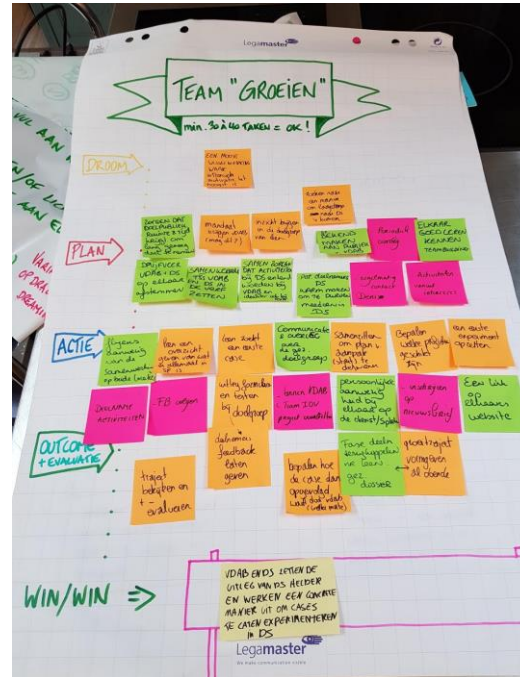
Voorbeeld:

- *‘Medewerkers spelen snel en efficiënt in op een vraag zonder logge procedures en wachtlijsten.’*
- *‘In een stuyfplek kunnen mensen zelf experimenteren met een beperkt risico.’*

Een levende organisatie = een organisme

Interreg / Family Share

1. Alle betrokken en formele partners in de lokale stuufplek vormen samen een zichzelf versterkend systeem.

2. De partners maken samen zichtbaar wat individuen en organisaties nodig hebben, maar ook wat ze te bieden hebben.

3. Ze zien de stuufplek als tool/methodiek om verrassende matches te maken en initiatief of activering te realiseren.

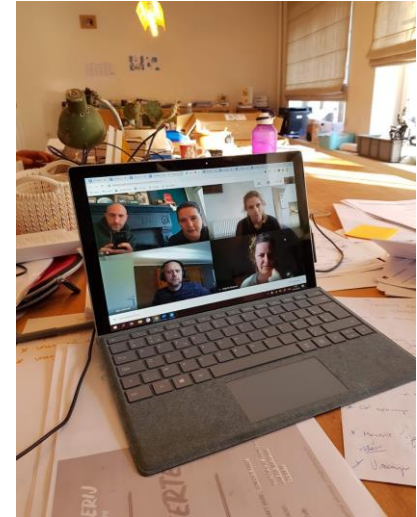

4. De partners verenigen zich formeel om samen resources en middelen aan te trekken en/of zelf te investeren.

Lopend ESF project

- ▣ Uitgebreidere Theory of Change
- ▣ **Extra** indicatoren en Tools
  - Positieve Gezondheid (Huber)
  - Impact-track voor bepaalde indicatoren
- ▣ 6 Stuyfplekken
- ▣ Herbergmodel als ingang voor verdere groei naar financiële onafhankelijkheid

2 Impact meten én tegelijk impact genereren?

- ▣ Kan je deze scheiden?

Een levende organisatie = een organisme, die je met een meting beïnvloedt ; een onderzoeker is deel van het eco-systeem

- ▣ Wil je ze scheiden?

Nee:gezien hoge inzet van financiële *middelen*...
En méér toch dan disseminatie...

Impact meten én impact genereren

- Impact *tijdens* de tussentijdse en bij eindmeting zichtbaar maken

Voorbeelden

- interviews → Bestuyvers
- focus-groepen → (deelnemers van) organisaties
- onderzoekers → Stuyfplekmedewerkers

Impact meten én impact genereren

- Impact *tijdens* de tussentijdse en eindmeting

Voorbeelden

- Bestuyvers → onderzoeker
- Stuyfplekmedewerkers → Onderzoekers
- (deelnemers van) organisaties → Onderzoekers

Methodologisch: onderzoeks-*team* - verschillende en wisselende posities in team - expliciteren

Humor...

Dank aan *Bo Fagardo*
mede-onderzoekster tot
maart 2023 !

Impact meten én impact generen

□ Impact-event:

Bestuyvend zichtbaar maken van

- Enkele gerealiseerde groei-overeenkomsten
- Netwerken en samenwerkingsverbanden
- Impactmeting

Via expertenpanel (bestuyvers, organisaties, medewerkers, onderzoekers,...) en speelse stuyfmethodieken

- = **Inspiratie** voor het netwerk van Stuyfplekken en een fysieke samenkomst van de **family**

Impact meten én impact generen

- ❑ **Methodologisch: mee bewegen met een levend organisme**
- Naast eerder statische methoden (vragenlijsten met tijdsinterval, interviews en focusgroepen op indicatoren met tijdsinterval etc) voor opvolgen van indicatoren:
- Hedendaags fenomenologisch onderzoek: o.a. waar-nemen, mee-werken: embedded zonder: 'going native', eigen standpunt expliciteren en (bracketing)
- Ecosystemische ingangen (vergelijk: ecosystemische begeleiding van gezinnen): volgen van contexten en voortdurende verandering

Openheid, bescheidenheid ('humility') voortdurend vernieuwen

3 'Toekomstdimensie' verwerken in impactonderzoek: aandacht voor impact op langere termijn

- ▣ Impact-rapporten: laatste hoofdstuk: 'vooruitblik'

Versus: brave space, ondernemend werken: creatief zijn 'vanuit de toekomst'

Wetenschappelijk onderzoek: vaak: analyse van verleden en heden en 'vooruitblik: wens/strategie'

Wat met de toekomst-dimensie die vaak al ervaarbaar is (in een persoon of een organisatie)? Wat met zich reeds aankondigende impact op langere termijn?

Metamorphose bei der Pfingstrose

*„Vorwärts und rückwärts
ist die Pflanze immer nur Blatt.“*

J.W. Goethe

Laub-, Kelch-, Blütenblätter und Samen der Pfingstrose (*Paeonia*)

Context: vier elementen en

3 'Toekomstdimensie' in wetenschappelijk onderzoek

- ▣ Fenomenologisch onderzoek kan de essentie van veranderingsprocessen zichtbaar maken

Toekomstige impact: worden de essentiële voorwaarden gecreëerd en een context die bevordert dat groei mogelijk is?

Vergelijk:

-hulpverleningsgesprekken: voorwaarden tot groei voorzien en dan context scheppen

-uit veel waarnemen: ervaring: zien wat in een cliënt of student aan 'mogelijkheden' sluimert en dan goede context scheppen

3 'Toekomstdimensie' in wetenschappelijk onderzoek

- **Positieve psychologie en neurofysiologie:** wetenschappelijke onderbouwing voor: on ne voit bien qu'avec le coeur: **het hart is een waarnemingsorgaan** (naar vele lichaamsprocessen toe en voorafgaand aan het brein reagerend op wat aan beleving gebeurt, het brein informerend), **waar we ons bewust van kunnen worden** (o.a. Mc Craty, Rees, 2009) en dat ons met toe-komst verbindt.
- = Creëren van safe en brave space in jezelf
- Vergelijk: kinderen risico's laten nemen uit vertrouwen

L' intelligence de coeur en de toekomstdimensie

▣ Toepassing: De Kemeter & Mauhain (2014): Le nouveau jeu économique

- L'intelligence de coeur
- 'Je suis ce que je vois, je vois ce que je suis'
- Hands-on voor groeiende, bewegelijke organisaties

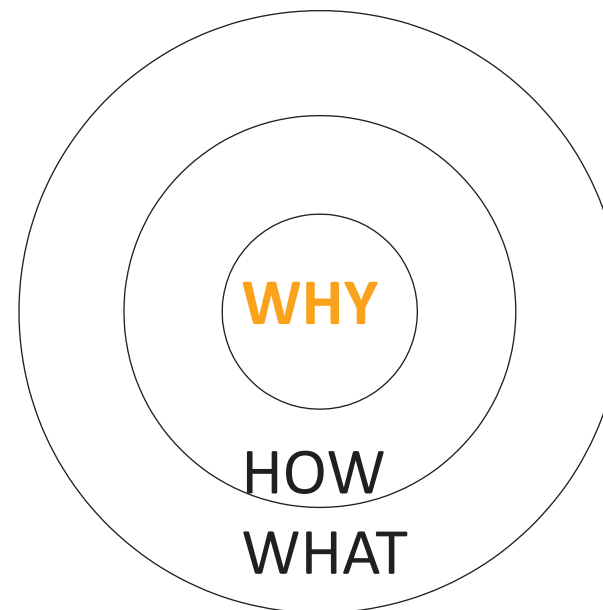
▣ Toekomst-dimensie meenemen in (impact)onderzoek

Meer plaats voor beschrijven van wat 'kiem' of 'blad' is en wat aan bevorderende context voor groei noodzakelijk en reeds aanwezig is.

L' intelligence de coeur en de toekomstdimensie

- Impact is sterk verbonden met waarom je impact nastreeft!

(Sinek, 2009)

Samenvattend

- Mee bewegen met het leven van een organisme
- Gebruik bestaande sterktes van impactmetingen (interviews en focus-groepen, tools) en ontwikkel steeds weer nieuwe (confer zingevingsdimensie in positieve gezondheid)
- Expliciteer je eigen plaats in het onderzoek en werk in team
- Meet op een wijze waarbij je ook impact creëert
- Zoek hoe je open komt voor de toekomst-dimensie en geef deze plaats in impactonderzoek, ontwikkel een intelligence de coeur (bvb Arthur Zajonc: Contemplative inquiry), confer impact op langere termijn
- T.a.v. subsidie-gevers: ruimte voor experimenteren en vertrouwen als uitgangspunt

4 Meer ~~weten?~~ Meer doen! ('doen is het nieuwe denken')

Workshop: Proeven van Stuyfmethodieken en impactonderzoek

Denken met het hart: l'intelligence de coeur
(onderzoeksproject): vragen:
Joris.Dewispelaere@odisee.be

Rapport en artikel: volgende slide.

4 Meer weten? Meer doen! ('doen is het nieuwe denken')

Fagardo, B. & Dewispelaere, J. (2022). Activeren door stuyfplekmethodiek. Eindrapport impactonderzoek ESF 457-project 8815. Kenniscentrum Gezinswetenschappen. <https://www.kcgezinswetenschappen.be/nl/nieuws/esf-project-activeren-door-stuyfplekmethodiek> Rapport opvragen.

Dewispelaere, J. & Fagardo, B. (2023). Aan de hokjes voorbij: impact meten als samen impact creëren. In P. Noens, G. Loosveldt, K. Nys, J. Dewispelaere, & K; Emmery, De brede gezinsondersteuning door de bril van impact. Een toekomst voor impactmetingen?, pp. 115-130, Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). <https://www.kcgezinswetenschappen.be/nl/dag-gezin-2023-impact-gezinszondersteuning>

Im-*PACT*-gericht handelen

Impactevaluatie als participatieve praktijk van kennisdeling en -productie

Jan Depauw

Onderzoekscentrum Sociale Inclusie

KdG Academy
Karel de Grote Hogeschool

Hoe de impact van gezinsondersteuning 'aan huis' meten? Reflecties op de ontwikkeling van een impacttool

Philippe Noens en Kristien Nys

Voordelen meetschaal

- ▣ Maakt RCT-opzet mogelijk – ‘gold standard’ in onderzoek.
- ▣ Brengt enige ‘objectiviteit’ in: causaliteit en counterfactual.
- ▣ Tonen mogelijk effect of evolutie aan.. en op welke componenten.
- ▣ Sturen gedrag gezinsondersteuners ‘gewenste’ richting uit.
- ▣ Geeft stem aan ouders (als zelf-invullijst)... geen ‘gekleurd’ oordeel.
- ▣ Vertaalt eerder abstracte geformuleerde doelstellingen in concrete termen of uitspraken. Die concretisering via de opmaak van ‘items’ faciliteert gesprek over doelstellingen met verschillende stakeholders.

Nadelen meetschaal

- ▣ Valideren en betrouwbaar maken is tijdrovende & technische klus.
- ▣ Niet flexibel: zo'n meetschaal is in haar geheel te nemen of te laten.
- ▣ Gesloten vragen, geen onverwachte resultaten in beeld.
- ▣ Je krijgt zicht op effect, maar onduidelijk blijft wat dat effect verklaart.
- ▣ Het is en blijft een 'talig' instrument... hoewel mogelijk te hanteren als zelf-invullijst vaak extra werk bovenop voor begeleiders.
- ▣ Statistische analyse niet voor iedereen weggelegd & vraagt voldoende grote groepen.
- ▣ Houdt onvoldoende rekening met complexiteit... onder meer: individuele bias = louter focussen op het micro-niveau ... impact gaat breder dan dat.

Aan de hokjes voorbij: impact meten als samen impact creëren

Joris Dewispelaere en Bo Fagardo

Sterk

- ▣ Aandacht voor diverse vormen van impact: focus niet beperkt tot individuele deelnemers.
- ▣ Oog voor complexiteit en wederkerigheid in impact: *“impact op en van partnerorganisaties, op en van gebruikersgroep, op en van de Stuyverij, de Stuyfplekken en medewerkers van en op de onderzoekers en het onderzoek”*.
- ▣ Oog voor co-productie en standpunt in discussie attributie versus contributie.
- ▣ Voornaamste boodschap: reflectie op data is van belang.

Impactevaluatie als relationeel & participatief leerproces in co-creatie

Acties- Sterk Sociaal Werk

Sterk Sociaal Werk schuift momenteel zes cruciale acties naar voor: impactevaluatie, politiserend werken, hybridisering, digitalisering, samenwerken op de eerste lijn en diversiteit. Met deze acties wil Sterk Sociaal Werk de sociaalwerkpraktijk versterken. De thema's van de acties komen voort uit het [actieplan Sterk Sociaal Werk](#), dat tot stand kwam na de Sociaalwerkconferentie in 2018.

Deelnemen aan een van de acties? Of heb je belangrijke input die we niet mogen missen? Je vindt de contactgegevens van de trekkers op de actiepagina.

 [INSCHRIJVEN NIEUWSBRIEF](#)

 [VOLG ONS OP FACEBOOK](#)

 [VOLG ONS OP LINKEDIN](#)

IMPACTEVALUATIE

We willen het brede werkveld ondersteunen in de zoektocht naar nieuwe verantwoordingsmechanismen.

POLITISEREND WERKEN

We willen de politiserende rol van het sociaal werk ontwikkelen en sociaal werkers handvatten aanreiken om deze opdracht daadwerkelijk op te nemen.

HYBRIDISERING

We willen bruggen slaan tussen partners uit de social-profit, de profit en burgerinitiatieven.

DIGITALISERING

We willen sociale professionals ondersteunen in de praktische en ethische uitdagingen van de toenemende digitalisering in de samenleving.

DIVERSITEIT

We willen de sociaalwerkpraktijk meer divers maken zodat het sociaal werk beter dan nu aansluit bij onze superdiverse samenleving.

EERSTE LIJN

We verbinden vermaatschappelijking, sociaal werk in multidisciplinaire teams en de strijd tegen onderbescherming met elkaar.

Impactevaluatie en impactgedreven handelen

Impactevaluatie en impactgericht handelen als prioritaire uitdaging

Het thema 'impactevaluatie' werd na de eerste Sociaalwerkconferentie in 2018 naar voren geschoven als [één van de prioritaire uitdagingen voor het Sociaal Werk](#). Hoewel de voorbije jaren al heel wat stappen werden gezet en diverse sociaalwerkpraktijken met impactevaluatie aan de slag gingen, leven er vandaag toch nog tal van vragen en onduidelijkheden op het terrein.

Allereerst bestaat er heel wat conceptuele onduidelijkheid en spraakverwarring. Zo is het lang niet altijd duidelijk wat precies met 'impact' wordt bedoeld. Ook het doel van impactevaluatie is vaak onduidelijk. Dient het als leerinstrument of als verantwoordingsinstrument, en in welke mate zijn deze beide doelstellingen verenigbaar?

Daarnaast dringt ook de vraag naar aangepaste evaluatiemethoden zich op. Sociaalwerkpraktijken laten zich niet gemakkelijk vatten in eenvoudige modellen. Dit geldt ook voor de evaluatie van deze praktijken. Vaak is onduidelijk wie op welk niveau aan impactevaluatie kan doen. Gaan we ervan uit dat organisaties dat zelf kunnen, of beantwoorden we een aantal vragen op sectoraal niveau? Wat is de rol van kennisdatabanken en -instellingen?

Impactevaluatie vraagt, naast het verhelderen van concepten, het uitklaren van doel en focus, het op maat snijden van sociaalwerkpraktijken en het promoten van impactgericht handelen, ook om een debat over wie welke taken hierin kan opnemen.

Visienota

Onder de titel 'Impactevaluatie en impactgericht handelen in het Sociaal Werk' onderzochten onderzoekers van de Universiteit Antwerpen, de KU Leuven, de Karel de Grote Hogeschool en SAM, steunpunt Mens en Samenleving tussen januari 2021 en oktober 2022 de uitdagingen voor sociaal werk bij het thema impactevaluatie.

Het team van onderzoekers ontwikkelde een visie op impactevaluatie in Sociaal Werk, gebaseerd op een uitgebreide literatuurstudie. In de aanloop naar de tweede sociaalwerkconferentie van 5 mei 2022, publiceerde het team de visienota [Impactevaluatie in het sociaal werk - Van theorie naar praktijk](#).

Lerend netwerk

Tussen januari 2021 en oktober 2022 zette het onderzoeksteam een lerend netwerk op waarin praktijkervaring, -kennis en -inzichten rond impactevaluatie en impactgericht handelen van diverse sociaalwerkpraktijken werden uitgewisseld en verdiept. De bevindingen uit de wetenschappelijke literatuurstudie en de ontwikkelde visie werden getoetst aan de concrete praktijkervaringen van de vijf betrokken organisaties.

RAPPORT LEREND NETWERK

'Impactevaluatie in het sociaal werk - Inzichten uit het lerend netwerk en literatuurstudie.'

 [Download het rapport](#)

RAPPORT PRAKTIJKVOORBEELD ALGEMEEN WELZIJNSWERK

'Impactevaluatie in het sociaal werk - Een praktijkvoorbeeld uit het algemeen welzijnswerk'

 [Download het rapport](#)

RAPPORT PRAKTIJKVOORBEELD ONDERWIJSOPBOUWWERK

'Impactevaluatie in het sociaal werk - Een praktijkvoorbeeld uit het onderwijsopbouwwerk'

 [Download het rapport](#)

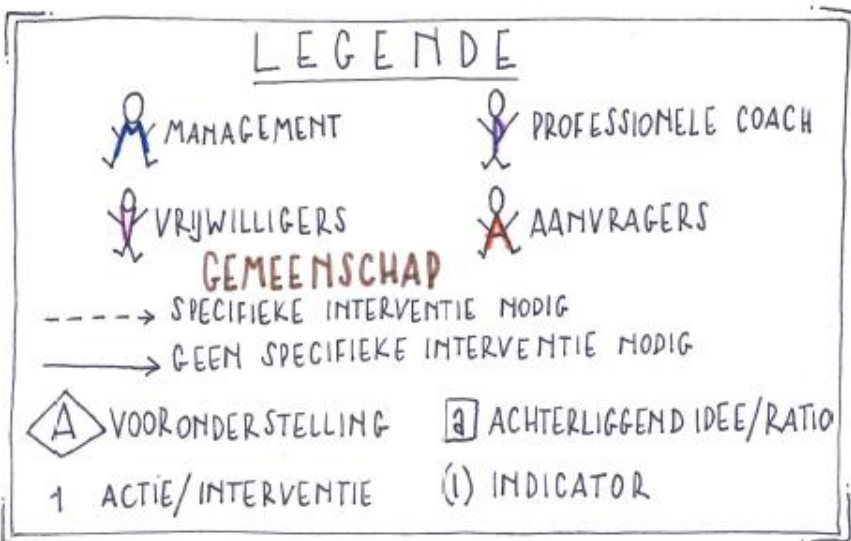
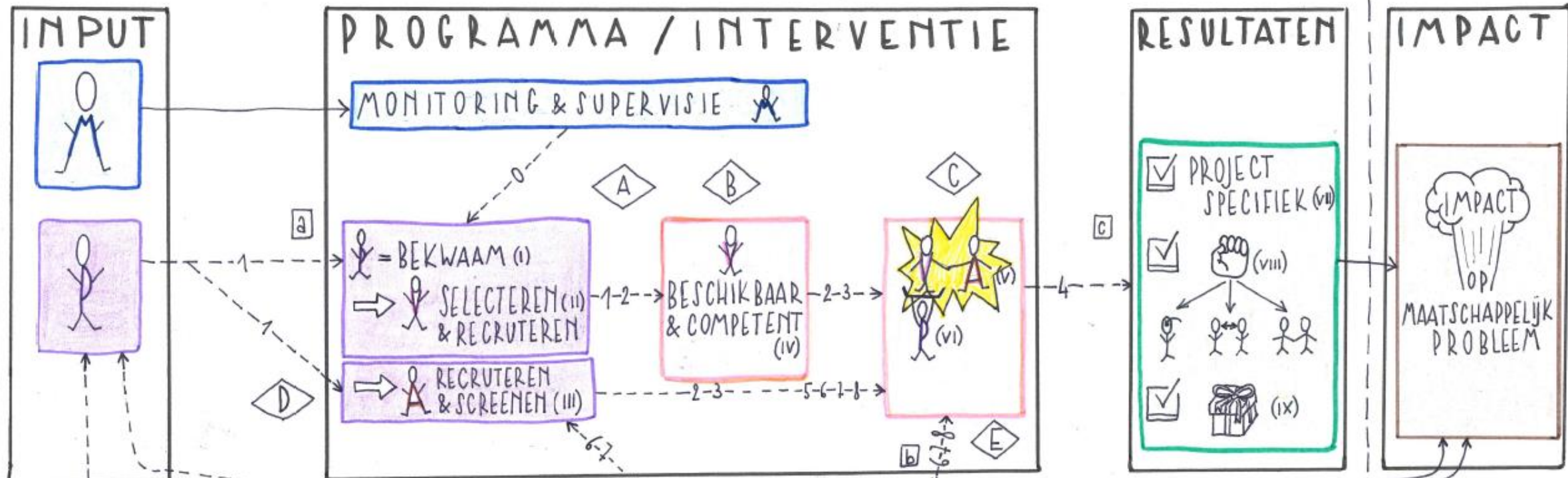
VISIENOTA

'Impactevaluatie in het sociaal werk: van theorie naar praktijk'

 [Download de visienota](#)

Impactgericht handelen

- ▣ Essentieel bij impactevaluatie is de actie van stakeholders om **samen zicht te krijgen op de impact** die men nastreeft en welke handelingen daarvoor nodig zijn.
- ▣ Via een **programmatheorie** krijgen stakeholders de kernelementen in praktijken duidelijk omschreven en **verbinden** ze aangetoonde **impact, werkzame principes, mechanismen, en praktijk- en ervaringskennis met in (wetenschappelijke) literatuur aanwezige evidentie.**
- ▣ Deze actie vatten we onder de noemer ‘**impactgericht handelen**’.
- ▣ Impactgericht handelen is een **relationeel & participatief leerproces in co-creatie.**

GRENS AAN VERANTWOORDING

Take home message

- Hanteer impactmeter MGO – liefst na wetenschappelijke validering - niet (enkel) als kwantitatief dataverzamelinstrument maar ook en vooral...
  - Als tool om impactgericht handelen te stimuleren ...waarbij de concreet verwoorde doelstellingen materiaal aanreiken voor (een evaluatief) gesprek.
  - Als analytisch kader door componenten en uitspraken (de 'items') uit de schaal te hanteren als 'codes': welke componenten vang je op in gesprekken (diepte-interview of focusgroep)?
- Impactevaluatie is zoektocht en maatwerk. Een relationeel & participatief leerproces in co-creatie. Opmaak programmatheorie faciliteert dit.
- Rol kennisinstelling? Kritische vriend op organisatieniveau. Op sectorniveau 'gepaste' instrumenten aanreiken: (1) geldig en betrouwbaar, (2) mix kwantitatieve en kwalitatieve data, (3) stimuleren impactgericht handelen, (4) oog voor micro-, maar ook meso en macro-niveau impact.
- Opleidingen staan voor de uitdaging om studenten te trainen in het aanwenden en produceren van bewijs om praktijken te ondersteunen ... en zo als professional (mee) eigenaar te zijn over de eigen interventietheorieën.

Bedankt

KdG Academy
Karel de Grote Hogeschool

Jan Depauw

Onderzoeker Onderzoekscentrum Sociale Inclusie
Lector Sociaal Werk Onderzoek

jan.depauw@kdg.be

Campus Zuid
Brusselstraat 45,
2018 ANTWERPEN
+32 3 613 12 11
+32 479 73 11 03
www.kdg.be

Panelgesprek met

▣ Lieven Verlinde

adjunct-coördinator buurtwerk 't Lampeke

▣ Ann Decorte

docent en praktijkonderzoeker Sociaal Werk en Vital Cities Howest

▣ Marlise Beckers

directeur van Wiegwijs

Gemodereerd door **Peter Goris**, [sociaal.net](https://www.sociaal.net)

LUNCH & WORKSHOPS vanaf 13u45

Proeven van Stuyfplekmethodieken - ROOS

Benjamin Schatteman, Eefje Cottenier & Joris Dewispelaere

Impact van mobiele gezinsondersteuning - LELIE

Philippe Noens & Kristien Nys

Impactevaluatie en impactgericht handelen als prioritaire uitdaging - PAPAVER

Jan Depauw

Haalbaar impactgedreven werken: hoe begin ik eraan? - IRIS

Ann Decorte